

4. Romany'shy'na L. M. (1997) Systema poetapnogo kontrolyu navchalnoyi diyalnosti studentiv pedagogichny'h universy'tetiv za modul'-rejty'ngovoyu tehnologiyeyu navchannya z dyscyplin pryrodnychogo cyklu. [The system of step-by-step control of educational activity of students of pedagogical universities by module-rating technology of training in natural cycle disciplines]. dys' ... dokt. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 1997. 454 p. [in Ukrainian].
5. Yagupov V. V. (2002) Pedagogika: navchal'ny'j posibny'k. [Pedagogy: a textbook]. Kyiv : Ly'bid', 2002. 560 p. [in Ukrainian].

Burchak S. O. Creative forms and methods of control OS educational achievements of applicants in pedagogical university

The article is devoted to the definition of creative forms and methods of control of educational achievements of higher education students at the Pedagogical University. The pages of the publication present the current state of quality of education, data from international organizations, which prove that the level of development of creative thinking of specialists, their creative activity, logical thinking, critical and original thinking is insufficient. Therefore, control is an integral part of the process of diagnosing the educational achievements of higher education and is one of the most effective means of determining the qualitative and quantitative parameters of university education. In addition, the publication provides an analysis of the views of scientists on the types and forms of existing traditional control in educational institutions, its functions and principles.

Considerable attention in this publication is devoted to the peculiarities of the control of the initial achievements of higher education students, which has a positive effect on the development of their creativity. Thus, the article presents the main methods of control, which are often used in the training of teachers and are relevant in the development of their creativity (observation of educational activities of applicants, oral examination, written control, graphic testing, practical control, testing, etc.). However, proposed four main types of control, which are traditionally used in the pedagogical university (preliminary, current, periodic, final), which are relevant in the implementation of the author's model and can not be detached from the creative development of future mathematics teachers.

As part of the implementation of the author's model, in addition to traditional control measures, interactive, creative, which are mostly aimed at acquiring knowledge, the use of dialogic forms of communication: press conference, discussion, discussion-speech, message-review, abstract-analysis of situations, response-review, report, knowledge auction, training and other methods that serve as a means of creative control in the interactive educational process of the Pedagogical University.

Key words: control, applicants for higher education, pedagogical university, creative methods, higher school, pedagogical workers.

УДК 378.046-021.68:796:342

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.76.05>

Верітов О. І.

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

У статті схарактеризовано методи дистанційного навчання, а саме: методи групового викладання без зворотного зв'язку; методи індивідуального навчання із зворотним зв'язком; методи, що передбачають активну взаємодію між всіма учасниками освітнього процесу, з огляду на можливість їх застосування у процесі формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів із фізичної культури і спорту. Визначено, що більшість методів групового викладання без зворотного зв'язку (онлайн-лекції, модулі «База даних» і «Книга» Moodle) можуть бути використані як засоби надання й узагальнення теоретичного матеріалу навчальних дисциплін. Використання модулів «Вибір», «Тест» і «Завдання» Moodle дозволяє проводити опитування з метою перевірки розуміння й стимулювання осмислення студентами навчального матеріалу. Отже, зазначені методи навчання можна розглядати як механізми забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, здебільшого для контролю самостійної роботи останніх. Визначено, що практичну цінність для процесу формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів із фізичної культури і спорту має: використання модуля «Посилання» Moodle (для підкріплення лекційного матеріалу наочними прикладами відповідно до теми обговорення); метод створення глосаріїв (для створення ресурсу «Корисні поради» з метою узагальнення досвіду студентів під час вивчення практичних дисциплін, створення області обміну корисними відео, зображеннями або звуковими файлами); використання модулів «Форум» та «Чат» Moodle (для довготривалого онлайн-обговорення суперечливих питань та як центр допомоги, де викладачі можуть дати пораду студентам, а також студенти можуть дати поради один одному); використання модуля «Вікі» Moodle (для сумісного створення студентами контенту, спрямованого на формування підприємницької культури); проведення ZOOM-конференцій зі стейкхолдерами (для обговорення між студентами та підприємцями-практиками найбільш актуальних питань працевлаштування, підприємницьких ризиків, кар'єрних перспектив у галузі тощо).

Ключові слова: підприємницька культура, методи навчання, дистанційне навчання, платформа Moodle, контроль самостійної роботи, конференції зі стейкхолдерами.

Реалії сучасного освітнього процесу майбутніх бакалаврів зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» диктують необхідність взаємодії студентів і викладачів, незважаючи на час і відстань. Це особливо важливо

у зв'язку з обмеженнями, які вводять жорстко заданий навчальний розклад, велике число студентів-спортсменів і навіть брак у деяких студентів упевненості в собі. Тому поряд із методами аудиторної та практичної підготовки поширюється застосування методів дистанційного навчання.

Розгляд проблем і особливостей формування підприємницької культури здобувачів вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту є актуальним з огляду на зростання попиту на фізкультурно-оздоровчі послуги, що надаються населенню, наявність необхідного ресурсного потенціалу та необхідність самореалізації випускників вишів.

Застосування мережевих технологій в освітньому процесі – популярний напрям наукових досліджень як вітчизняних, так і іноземних учених. Дослідженню особливостей дистанційного навчання присвячено наукові праці Д. Гаррисона, В. Арчера, Т. Андерсона [10], Є. Полат [6], І. Ушкаленко, Ю. Зелінської [8] та інших; використанню інформаційних технологій в післядипломній освіті приділяють увагу В. Олійник [5], В. Биков, Ю. Жук [1] та інші; моделі навчального процесу з використанням можливостей інформаційно-комунікативних технологій та методичні основи їх застосування у викладанні розглядають І. Роберт [7], В. Мадзігон, Ю. Дорошенко, В. Лапінський [4] та інші; дослідження освітніх можливостей інформаційного середовища Moodle є сферою наукових інтересів таких авторів, як М. Дугіамос [9], О. Долгопол [2], Е. Железнякова, І. Зміївська [3] та інші. Однак у розрізі нашої праці дослідницький інтерес має визначення потенційних можливостей застосування методів дистанційного навчання під час реалізації процесу формування підприємницької культури здобувачів вищої освіти.

Мета статті – визначення доцільності використання методів дистанційного навчання у процесі формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів з фізичної культури і спорту.

Серед методів дистанційного навчання можна виокремити: методи групового викладання без зворотного зв'язку (лекції онлайн, використання модуля «База даних» Moodle, використання модуля «Книга» Moodle, використання модуля «Посилання» Moodle); методи індивідуального навчання із зворотним зв'язком (використання модуля «Вибір» Moodle, використання модуля «Тест» Moodle, використання модуля «Завдання» Moodle); методи, що передбачають активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу (використання модуля «Глосарій» Moodle, створення проблемно-орієнтованих груп у соціальних мережах, використання модулів «Форум» та «Чат» Moodle, використання модуля «Вікі» Moodle, використання модуля «Семінар» Moodle, ZOOM-конференції зі стейкхолдерами).

Методи групового викладання без зворотного зв'язку передбачають трансляцію навчальної інформації та, на наш погляд, можуть бути використані для формування елементів підприємницької культури лише опосередковано, у вигляді проведення та збереження в записі лекційних занять, створення книг і наукових публікацій із певної дисципліни. Отже, онлайн-лекції в записі, модулі «База даних» і «Книга» здебільшого можуть бути використані як засоби надання й узагальнення теоретичного матеріалу навчальних дисциплін. Перевагами зазначених методів дистанційного навчання є забезпечення для студентів постійного доступу до лекційного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи та в разі виникнення потреби в додатковій інформації.

Певну практичну цінність для формування підприємницької культури може мати модуль «Посилання» Moodle, який дозволяє перенаправити користувача курсу на будь-який ресурс, що є у вільному доступі в Інтернеті (документи, зображення, мультимедіа тощо), таким чином підкріпити лекційний матеріал наочними прикладами відповідно до теми обговорення. Також використання цього модуля забезпечує можливість для кожного викладача створити індивідуалізований, неповторний та якісний освітній продукт.

Використання модуля «Вибір» Moodle, який належить до методів індивідуалізованого навчання зі зворотним зв'язком, передбачає формулювання викладачем одиночного питання та надання студентові широкого вибору з різних варіантів відповідей. Відповіді студентів можуть бути опубліковані з іменами чи анонімно, не публікуватися взагалі. Цей метод може використовуватись для швидкого опитування з метою перевірки розуміння й стимулювання осмислення студентами навчального матеріалу з певної теми, а також для полегшення ухвалення студентом рішення щодо обрання подальшої освітньої траєкторії.

Тестування, безсумнівно, посідає першорядне місце серед методів дистанційного навчання. Модуль «Тест» Moodle надає викладачу можливість розробляти тести з питань множинного вибору, на визначення відповідності, надання короткої відповіді, питань на кшталт «Есе» тощо. Зазначений модуль має широке застосування як форма іспиту з навчальних курсів, як мінітест в окремих завданнях або наприкінці теми, як форма зворотного зв'язку з метою оцінки ефективності навчання, як засіб самоконтролю студентів тощо. У світлі формування підприємницької культури цей модуль може мати практичну цінність за умови розроблення тестових питань, що дозволяють не тільки оцінити загальний рівень підприємницької культури студентів, а й виявляти найбільш проблемні її параметри, що згодом може бути використано для вдосконалення складу і змісту науково-методичного забезпечення освітнього процесу.

Не менш популярний серед методів індивідуального навчання зі зворотним зв'язком модуль «Завдання» Moodle, який надає змогу викладачам складати завдання, отримувати відповіді студентів, оцінювати їх та доводити до відома студентів відгуки на ці роботи. Студенти можуть відправляти будь-який цифровий контент (файли), як-от: текстові документи, електронні таблиці, картинки, аудіо- та відеофайли. Крім того, можна дозволити студентам вводити відповідь безпосередньо в редакторі на платформі Moodle. Досить

часто модуль «Завдання» використовують як нагадування про завдання, які студентам потрібно виконати в «реальному світі» і які не можуть мати оцифрований вигляд.

Методи, що передбачають активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, орієнтовані на групову роботу студентів і становлять найбільший інтерес для дистанційного навчання, оскільки передбачають широке використання самостійної пізнавальної діяльності студентів. Водночас основними функціями викладачів є формулювання навчальних завдань для студентів, створення і підтримка сприятливого середовища для спілкування і співробітництва (координація, управління перебігом дискусій, розроблення плану роботи, оцінювання виконаних завдань тощо).

Деяку практичну цінність для формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів із фізичної культури і спорту має метод створення глосаріїв на основі використання однойменного модуля на платформі Moodle, який дозволяє учасникам у режимі колективної роботи створювати і підтримувати список визначень, на кшталт словника, або збирати та систематизувати ресурси чи інформацію. Окрім ведення журналу записів, цей модуль передбачає можливість прикріплення файлів, налаштування фільтрів, коментування розміщеної інформації, оцінювання записів викладачем або студентами, виставлення кожному студенту остаточної оцінки за участь у сумісній роботі.

Цей модуль може використовуватися для сумісної роботи студентів над спільним банком ключових термінів дисциплін, створення простору «Познайомимося з вами», створення ресурсу «Корисні поради» для узагальнення досвіду студентів під час вивчення практичних дисциплін, створення області обміну корисними відео, зображеннями або звуковими файлами, перегляду каталогу фактів для запам'ятовування тощо.

Метод створення проблемно-орієнтованих груп у соціальних мережах також передбачає активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу. Хоча основною метою створення таких груп було виконання організаційних функцій на базі розподілу студентів на академічні групи, через ці групи студенти часто координують діяльність щодо засвоєння змісту навчальних дисциплін.

Найбільшу спрямованість на формування підприємницької культури може мати використання модулів «Форум» та «Чат» Moodle, які передбачені на сторінці кожної навчальної дисципліни. Модуль «Форум» призначений для ведення дискусії, які відбуваються протягом тривалого періоду часу. Зазвичай викладачі використовують стандартний форум, на якому кожен може почати нову дискусію в будь-який час і який застосовується для: створення соціального простору для студентів, об'єднаних вивченням однієї дисципліни; для оголошень курсу; для обговорення змісту курсу або читання матеріалів; для довготривалого онлайн-обговорення суперечливих питань, попередньо порушених під час особистого спілкування віч-на-віч; як центр допомоги, де викладачі можуть дати пораду студентам, а також студенти можуть дати поради один одному; як підтримка «віч-на-віч» для приватного спілкування викладача зі студентом тощо. Варто зазначити, що модуль «Чат», який дозволяє учасникам вести синхронне онлайн-обговорення в текстовому режимі, використовується рідко, хоча покликаний виконувати приблизно такі самі завдання, як і модуль «Форум».

Основною перевагою використання модулів «Чат» і «Форум» вважаємо створення сприятливих умов для формування соціальних навичок підприємця завдяки спілкуванню студентів один з одним і з викладачем, яке може мати проблемний або навіть конфліктний характер.

Ще одним методом взаємодії між учасниками освітнього процесу є використання модуля «Вікі», який дозволяє додавати та редагувати набір вебсторінок на платформі Moodle. Цей модуль може бути використаний для сумісного створення студентами контенту, спрямованого на формування підприємницької культури. Учасники курсу можуть редагувати вікі-статті, водночас усі виправлення зберігаються в базі даних, а будь-який користувач має змогу запитувати попередні варіанти статті для порівняння. Викладач за допомогою функції «Історія» може оцінити внесок кожного учасника.

Для організації сумісної роботи також може використовуватися модуль «Семинар», який дозволяє збирати й аналізувати роботи студентів з виставленням колегіальної оцінки. Модулем передбачається, що студенти можуть представити будь-який цифровий контент (файли), а матеріали можуть оцінюватися з використанням декількох критеріїв, визначених викладачем. Студентам може надаватися можливість оцінити одного або кількох одногрупників. Якщо потрібно, матеріали та рецензенти можуть бути анонімними. Водночас студенти можуть отримувати дві оцінки на семінарі: за свій матеріал та за оцінювання матеріалів своїх колег. Використання цього модуля значною мірою допомагає проведенню очних семінарів. Важливо також те, що до семінарів можуть бути залучені студенти, які не мають змоги відвідувати аудиторні заняття з поважних причин.

Важливим, з огляду на необхідність формування підприємницької культури, методом активної взаємодії між учасниками освітнього процесу є проведення ZOOM-конференцій зі стейкхолдерами. Такий спосіб комунікації дозволяє проводити обговорення між студентами та підприємцями-практиками найбільш актуальних питань працевлаштування, підприємницьких ризиків, кар'єрних перспектив у галузі тощо. Використання цього методу сприяє збільшенню часу неформального спілкування роботодавців зі студентами, що, у кінцевому підсумку, сприяє підвищенню якості професійної підготовки.

Висновки. Визначено, що більшість методів групового викладання без зворотного зв'язку (онлайн-лекції, модулі «База даних» і «Книга» Moodle) можуть бути використані як засоби надання й узагальнення теоретичного матеріалу навчальних дисциплін. Використання модулів «Вибір», «Тест» і «Завдання»

Moodle дозволяє проводити опитування з метою перевірки розуміння й стимулювання осмислення студентами навчального матеріалу. Отже, зазначені вище дистанційні методи навчання можна розглядати як механізми забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, здебільшого для контролю самостійної роботи останніх. Адже практика показує, що контроль за цією частиною навчального процесу є найбільш проблематичним.

Практичну цінність для процесу формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів із фізичної культури і спорту має: використання модуля «Посилання» Moodle (для підкріплення лекційного матеріалу наочними прикладами відповідно до теми обговорення); метод створення глосаріїв (для створення ресурсу «Корисні поради» з метою узагальнення досвіду студентів під час вивчення практичних дисциплін, створення області обміну корисними відео, зображеннями або звуковими файлами); використання модулів «Форум» та «Чат» Moodle (для довготривалого онлайн-обговорення суперечливих питань та як центр допомоги, де викладачі можуть дати пораду студентам, а також студенти можуть дати поради один одному); використання модуля «Вікі» Moodle (для сумісного створення студентами контенту, спрямованого на формування підприємницької культури); проведення ZOOM-конференцій зі стейкхолдерами (для обговорення між студентами та підприємцями-практиками найбільш актуальних питань працевлаштування, підприємницьких ризиків, кар'єрних перспектив у галузі тощо).

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі може бути розроблення методичного супроводу засвоєння майбутніми бакалаврами з фізичної культури і спорту змісту освітньо-професійної програми, спрямованої на формування підприємницької культури.

Використана література:

1. Биков В., Жук Ю. Класифікація засобів навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання: збірник наукових праць / за ред. В. Бикова, Ю. Жука. Київ : Атіка, 2005. С. 39–60.*
2. Долгопол О. Удосконалення навчально-методичного забезпечення віртуального інформаційного середовища з дисципліни «українська мова за професійним спрямуванням». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки»: реалії та перспективи. 2019. Вип. 69. С. 61–65.*
3. Железнякова Е., Зміївська І. Управління самостійною роботою студентів у системі Moodle. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 6 (60). С. 30–43.*
4. Мадзігон В., Дорошенко Ю., Лапінський В. Педагогічні аспекти створення і використання електронних засобів навчання. *Проблеми сучасного підручника: збірник наукових праць. Київ : Педагогічна думка, 2003. Вип. 4. С. 70–82.*
5. Олійник О. Моделі дистанційного навчання: комунікативний аспект. URL: <http://referatu.net.ua/referats> (дата звернення: 15.10.2020).
6. Полат Е. Теорія і практика дистанційного навчання. Інфо. 2001. № 5. С. 37–43.
7. Роберт І. Теорія і методика інформатизації освіти (психолого-педагогічний і технологічний аспекти): монографія. 2-е изд., доп. Москва: ИИО РАО, 2008. 274 с.
8. Ушкаленко І., Зелінська Ю. Дистанційна форма навчання у вищих навчальних закладах України та інших країн світу. *Ефективна економіка. 2018. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/63.pdf* (дата звернення: 15.10.2020).
9. Dougiamas M. Reading and Writing for Internet Teaching. URL: <http://dougiamas.com/writing/readwrite.html> (дата звернення: 15.10.2020).
10. Garrison D., Archer W., Anderson T. A theory of critical inquiry in online distance education. *Handbook of distance education / M. Moore, G. Anderson (Eds.). New York: Erlbaum, 2003. P. 113–127.*

References:

1. Bykov V. Ju., Zhuk Ju. O. (2005). Klyasyfikatsiya zasobiv navchannja. Informacijni tekhnologhiji i zasoby navchannja: zb. nauk. pracj [Classification of teaching aids. Information technologies and teaching aids: coll. Science. wash] / Za red. V. Ju. Bykova, Ju. O. Zhuka. Kyjiv: Atika. S. 39–60. [in Ukrainian].
2. Dolghopol O. O. (2019). Udoskonalennja navchaljno-metodychnogho zabezpechennja virtualjnogho informacijnogho seredovyshha z dyscypliny «ukrajinsjka mova za profesijnym sprjamuvannjam». [Improving the educational and methodological support of the virtual information environment in the discipline «Ukrainian language for professional purposes»]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Draghomanova. Serija 5. Pedagoghichni nauky: realiji ta perspektyvy. Vypusk 69. S. 61–65.* [in Ukrainian].
3. Zhelezjakova E., Zmijivsjka I. (2016). Upravlinnja samostijnoju robotuju studentiv u systemi Moodle. [Management of independent work of students in the Moodle system]. *Pedagoghichni nauky: teorija, istorija, innovacijni tekhnologhiji. № 6 (60). S. 30–43.* [in Ukrainian].
4. Madzighon V. M., Doroshenko Ju. O., Lapinsjkyj V. V. (2003). Pedagoghichni aspekty stvorennja i vykorystannja elektronnykh zasobiv navchannja. [Pedagogical aspects of creation and use of electronic teaching aids]. *Problemy suchasnogho pidruchnyka: zb. nauk. pracj. Kyjiv: Pedagoghichna dumka / Vyp. 4. S. 70–82.* [in Ukrainian].
5. Olijnyk O. V. Modeli dystancijnogho navchannja: komunikatyvnyj aspekt. [Models of distance learning: communicative aspect]. URL: <http://referatu.net.ua/referats> (data zvernennja 15.10.2020). [in Ukrainian].
6. Polat E. S. (2001). Teoryja y praktyka dystancyonogho obuchenja. [Distance learning theory and practice]. *Ynfo. № 5. S. 37–43.* [in Russian].
7. Robert Y. V. (2008). Teoryja y metodyka ynformatyzacyy obrazovanyja (psykhologho-pedagoghicheskyj y tekhnologhicheskyj aspekti): monoghradya. [Theory and methodology of informatization of education (psychological, pedagogical and technological aspects): monograph]. 2-e yzd., dop. Moskva: YYO RAO. 274 s. [in Russian].
8. Ushkalenko I. M., Zelinsjka Ju. S. (2018). Dystancijna forma navchannja u vyshhykh navchaljnykh zakladakh Ukrajinny ta inshykh krajin svitu. [Distance learning in higher education institutions of Ukraine and other countries]. *Efektivna ekonomika. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/63.pdf* (data zvernennja 15.10.2020). [in Ukrainian].

9. Dougiamas M. Reading and Writing for Internet Teaching. URL: <http://dougiamas.com/writing/readwrite.html> (15.10.2020).
10. Garrison D. R., Archer W., Anderson T. (2003). A theory of critical inquiry in online distance education. In M. Moore & G. Anderson (Eds.), *Handbook of distance education* (pp. 113–127). New York, NY: Erlbaum.

Veritov O. I. Use of distance learning methods in the process of forming entrepreneurial culture of educators

The article describes the methods of distance learning, namely: methods of group teaching without feedback; individual learning methods with feedback; methods that involve active interaction between all participants in the educational process, which presuppose the possibility of their application in the process of forming the entrepreneurial culture of future bachelors in physical culture and sports. It has been determined that most of the methods of group teaching without feedback (online lectures, modules «Database» and «Book» Moodle) can be used as a means of providing and generalizing the theoretical material of academic disciplines. Using the modules «Choice», «Test» and «Task» Moodle allows you to conduct surveys to test understanding and stimulate students' understanding of the material. Thus, these teaching methods can be considered as mechanisms to provide feedback between teachers and students, mostly to control the independent work of the latter. It has been determined that the practical value for the process of forming the entrepreneurial culture of future bachelors in physical culture and sports is: the use of the module «Links» Moodle (to support the lecture material with visual examples according to the topic of discussion); method of creating glossaries (to create a resource «useful tips» to summarize the experience of students in the study of practical disciplines, creating an area for sharing useful videos, images or audio files); use of the Forum and Chat modules Moodle (for long-term online discussion of controversial issues and as a help center, where teachers can give advice to students, as well as students can give advice to each other); use of the Moodle Wiki module (for collaboration of students in the creation of the content aimed at forming an entrepreneurial culture); conducting ZOOM-conferences with stakeholders (to hold discussions between students and entrepreneurs-practitioners the most challenging issues of employment, entrepreneurial risks, career prospects in the industry, etc.).

Key words: entrepreneurial culture, teaching methods, distance learning, Moodle platform, control of independent work, conferences with stakeholders.

УДК 37.111.11

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.76.06>

Виноградова О. В.

СИСТЕМА СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Здійснено аналіз поняття «соціальна робота» з дітьми з інвалідністю. Проаналізовано проблеми соціальної інтеграції дітей з особливими потребами. Обґрунтовано систему сучасної соціальної роботи з дітьми з інвалідністю в аспекті традицій та інновацій.

Теоретичну та методологічну основу статті становлять роботи вітчизняних та закордонних учених, присвячені питанням традицій та інновацій у системі сучасної соціальної роботи з дітьми з інвалідністю. Встановлено, що серед інновацій в організації соціальної роботи з дітьми з інвалідністю є інтегровані центри денного перебування. Розкрито модель інтегрованого центру денного перебування для дітей з інвалідністю, яка спрямована на виконання вимог державних нормативно-правових документів та на розроблення інноваційної технології соціальної роботи з дітьми з інвалідністю. Розглянуто новітні інноваційні технології соціальної роботи, під якими розуміють створення таких умов, які дозволять дітям з інвалідністю набутти навичок соціальної мобільності в майбутньому, отримати більший доступ до освітніх можливостей, сформулювати нові соціальні зв'язки.

Важливим аспектом проведення соціальної роботи з дітьми з інвалідністю на сучасному етапі вважаємо інклюзію, що передбачає інтеграцію дітей у загальноосвітній простір незалежно від стану здоров'я та рівня розвитку.

Однією із сучасних інновацій у соціальній роботі також є включення елементів інклюзії у вигляді впровадження проєкту «інклюзивного балу». Метою проєкту «інклюзивного балу» стає сприяння фізичному і духовному вихованню, соціалізація, реабілітація дітей з інвалідністю підліткового віку засобами танцю.

Незважаючи на систематичні та цілеспрямовані наукові пошуки в галузі дослідження системи сучасної соціальної роботи з дітьми з інвалідністю, окремі аспекти цього явища досі залишаються маловивченими науковцями в галузі соціальної роботи. У зв'язку із цим аналіз системи сучасної соціальної роботи з дітьми з інвалідністю в аспекті традицій та інновацій нині є релевантними і значущими.

Ключові слова: соціальна робота, соціальна інновація, соціальна традиція, інклюзія, діти з інвалідністю.

У сучасних умовах реформування системи надання соціальних послуг вразливим категоріям сімей та осіб в Україні, зокрема дітям з інвалідністю, актуалізується питання підвищення рівня надання таких послуг відповідно до європейських стандартів, пошуку шляхів найшвидшого й ефективного вирішення проблем сімей, що виховують дітей з інвалідністю, комплексного підходу до задоволення їхніх потреб. Водночас існує суперечність між необхідністю вирішення економічних, медико-соціальних, соціальних, психолого-педагогічних та інших проблем родини, що виховує дитину з інвалідністю, та неможливістю повноцінно